№ 120 Շաբաթ Հոկտեմբերի 25 1886 Շաբաթ Հոկտեմբերի 25 № 120

ՏԱՐԵԿԱՆ ԶՕՐԱԳՐԻ ՎԱՅՈՑ ՎԱՅՐԱՎԱՅՐ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարեկանը 6 րուբլի:
Նորագոյն հասցէները 7 կոպէկով:

Ծանուցմունքներ եւ յայտարարութիւններ կ՚ընդունի միայն Տփղիսոյ «Մշակ» տպագրատունը:

Ծանուցմունքներու գին՝ տողը 10—2 դահեկան
(Տպագիր մէկ անգամուան համար):

Ծանուցմունքներուն գինը կանխիկ կ՚առնուի:

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամերուն:

ԿՈՉՈՒ

Տպագրութիւն Տփղիսի «Մշակ»-ի:
Տպ. հսկ. Tiflis. Redaction «Mschak».

ԴՕՏԳՎՀՂԳՓ

I

ԿԱՏԱԿԵՑՈՒՅՑ ԴԱՏԱԿՈՎ

Տասն ու չորս տարի առաջ, երբ ես դեռևս մանուկ էի, մեր գիւղի մօտ կատակեցան։ Ես նոյնիսկ չեմ յիշեր, թէ ինչ պատճառով։ Ասում էին, թէ մեր գիւղի մի հարուստ մարդ, որ ունէր մի գեղեցիկ աղջիկ, ուզում էր նրան տալ մի ուրիշ գիւղի հարուստ մարդու որդուն։ Աղջիկը չէր ուզում, ասում էր, թէ ինքը սիրում է մեր գիւղի մի աղքատ երիտասարդի, որ ունէր մի գեղեցիկ ձի։ Ձին էլ, ասում էին, շատ լաւ էր վազում։ Ուրեմն, ասում էին, որ կատակեցան։

Ես չեմ յիշում, թէ ինչ էր եղել կատակի պատճառը, բայց յիշում եմ, որ կատակեցան

ԴՎՎՎՎՍՈՑ ԴՎԲՎԴ

Թ. Ա.

Հարցազրույց

Ինչո՞ւ Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար Ամատունին չի գալիս Երևան, ինչո՞ւ է նա մնում Թիֆլիսում, ինչո՞ւ չի ցանկանում ղեկավարել Հայաստանի կոմունիստական կազմակերպությունը, ինչո՞ւ է նա ձգձգում իր գալը Հայաստան, ինչո՞ւ է նա ձգձգում Հայաստանի կոմունիստական կազմակերպության առաջին կոնֆերանսի գումարումը, ինչո՞ւ է նա ձգձգում Հայաստանի կոմունիստական կազմակերպության առաջին կոնգրեսի գումարումը, ինչո՞ւ է նա ձգձգում Հայաստանի կոմունիստական կազմակերպության կազմակերպական հարցերի լուծումը, ինչո՞ւ է նա ձգձգում Հայաստանի կոմունիստական կազմակերպության ներսում ներկայումս գոյություն ունեցող ներքին տարաձայնությունների վերաց

Հետաքրքիր 23-րդ Ելիզավետ վրկ. դպրոցի տնօրեն Ա. Ա. Ալեքսանդրովի հետ։

—Ի՞նչ է ձեզ հետաքրքրում, որ ինձ եք ուզում տեսնել։

—Ես ուզում եմ տեսնել ձեր ուսումնական գործի ընթացքը, որովհետև ես ինքս էլ ուսուցչուհի եմ։

—Ա՛խ, ինչպես ուրախ եմ, որ ձեզ տեսնում եմ։ Ես ինքս էլ ուզում էի ձեզ հետ խոսել։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես եք դուք ձեր դասերը տալիս

մար փորձերն առաջինի համար են խօսում, որ երկար ու ամուր քիթ ունեցողը, ինչպէս Նապոլէօնն ունէր, խորամանկ և մանրակրկիտ կը լինեն, մինչդեռ տափակ քիթերը աւելի մարդուս սահմանափակ լինելն են մատնանիշ անում, իսկ կարճ ու հաստ քիթերն, ինչպէս առիւծներն ունեն՝ թմրութիւն. ծուռ կամ առիւծաքիթ ունեցող մարդիկ, ինչպէս հռոմայեցիք էին, քաջ և բարձր զգացմունքի տէր են կարծվում: Հռոմայեցիք կարծում էին, որ առիւծաքիթ մարդն եսական է լինում: Բուն քիթ ունեցողներն, որոնց թաթարները գեղեցկութեան իդէալն են համարում, լինում են հետաքրքիր, խորամանկ, որպէս կատու: Հռչակաւոր պրօֆ. Էբերմանը ականջներին է աւելի նշանակութիւն տալիս: «Ականջներն են, ասում է նա, մարդուս այն զգայարանքներն, որոնք մինչև մահվան վերջին րոպէն չեն զլանում օգնել. մինչդեռ մեռնողի բոլոր զգայարանքները հրաժարվել են մարմնին ծառայելուց, ականջն իր պարտքը կատարում է և մեռնողը ամենայն պարզութեամբ լսում է, ինչ որ դրա չուրջը կատարվում է»: Իսկապէս ոչ թէ միայն ստորին ազգերն, օրինակի համար նեգրները, վայրենիները և այլն մեծ ու գէշ ականջներ ունեն, այլ և մեծ մարդկանց մէջ յաճախ այնպիսիներն են պատահել, որոնց ականջները չատերին զզուանք են պատճառել: Ցեզիրոնի և Լիբիխի անկանջները չատ զարմանալի ձև ունէին: Թէև երկար ականջներ անուանում ենք իշի ականջներ, բայց մինչև էշերն իրանց մեծ ականջներով աւելի լաւ չեն լսում, քան թէ միւս կենդանիները: Միջին դարերում գիտական մարդիկը կարծր գանգ և երկար ականջներ ունէին, օրինակի համար խոր մտածող սխօլաստիկներն, որոնք ուզում էին կրօնը փիլիսոփայութեան սահմանից դուրս բերել և փիլիսոփայութեան օրէնքների վրա հիմնվելով, մի առանձին գիտութիւն անուանել: Հռչակաւոր Ցոզեան Գէորգ Շէֆներ սիրում էր աջակողմեան ականջը ցոյց տալ, որը 7 սանտիմէտր երկար էր միւս ականջից: Ցայտնի Պօրտան գիտնականը իր երկասիրութեան երրորդ մասը աչքերին է նըւիրել. աչքերն են հոգու հայելին և առողջութեան փորձաքարն, ասում է նա: Ձմարիտ է, որ մեծ մարդկանցից չատ քիչերն են կարողացել աչքի թարմութիւնը և պայզութիւնը պահպանել, ինչպէս Ֆրիդրիխոս Մեծն և Գէօթէն: Մարդիկ ծնվում են կապտագոյն ծիածանով, որը արդէն հին ժամանակներում Հիպոկրատ փիլիսոփային յայտնի էր, և մի որոշ ժամանակից յետոյ այդ վերջինը սկսվում է փոխվել: Աչքի վեմ նշանակութիւնն ոչ թէ գոյնի, մեծութեան և փայլի մէջն է կայանում, այլ գլխաւորապէս հայեացքի, ասինքն աչքերը չարժելու մէջ: Շատ տեսակ հայացքներ կարելի է թուել՝ խորամանկ, նենգործող, սիրահարված, բարբարոսական, տըխուր և ուրախ: Աչքերին պէտք է աւելի հաւատ ընծայել, քան թէ ականջներին: Պօրտան իր որդուն միչտ հետևեալն էր խորհուրդ տալիս. «Եթէ դու մի չար կամ պնդակիր մարդու հետ գործ ունես, աւելի ուշադրութիւն դարձրու նրա ձեռքերին, քան նրա աչքերին»: Շատ ֆիզիօգնօմիկներ մեծ նշանակութիւն են տալիս մարդկանց ձեռքերին: Աւելի յաճախ քան ձեռքի միւս մասերը մակերևոյթն է գիտական հետազոտութեան ենթարկվել: Desbarolles ֆիզիօգնօմն հաստատում է, որ առհասարակ ճկոյտ մօտ լաւ զարգացած ձեռքի մակերևոյթը սէր դէպի մարդ է ցոյց տալիս: Նոյնպէս և ուշադրութեան արժանի է ձեռքի տաք և թաց լինելն, առաջինը, ըստ Պօրտանի, պղտոր լինել է ցոյց տալիս, իսկ երկրորդը՝ յիղաձոխութիւն սիրող: «Ցուրտ ձեռք, տաք սէր», ասում է գերմանական առածը: Երկար ու բարակ մատներ ունեցող մարդիկ լինում են առհասարակ երևակայող, բանաստեղծական ոգի ունեցող և ծոյլ, իսկ հաստ ու կարճ մատներ ունեցողներն—ժլատ, ամուր քնաւորութեան տէր և եռանդուռ: Գիտնական Damaskenus-ը հաստատում է, որ իւրաքանչիւր տեմպերամէնտ ունէ իր սեփական ծիծաղի ձևն: Ֆլեգմատիկները ծիծաղում են. Հա-հա, խոլերիկներն—Հէ-հէ, սանգվինիկներն—հօ-հօ, մելանխոլիկներն—հի-հի:

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԳՕՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ՏԻՐՆՕՎՕ, 22 սեպտեմբերի: Գեներալ կասլբարս յայտնելով, որ Սօֆիայի պրեֆէկտը անպատուել էր մի ռուսա-հպատակի, որը գտնվում է բօլգարական ծառայութեան մէջ, պահանջեց՝ որ պրեֆէկտը կամ հրապարակաւ ներողութիւն խնդրի անպատուածից, կամ արձակվի իր պաշտօնից: Գործերի դրութիւնը դեռ չէ փոխվել: Բօլգարական կառավարութիւնը և ժողովը պընդում են իրանց մտադրութեան վրա,—այն է ընտրել իշխան: Այսօր ժողով չեղաւ:

ՎԻԵՆՆԱ, 22 հոկտեմբերի: Սօֆիայի աւստրիական փոխ-հիւպատոսը՝ կօմս Ստարժինսկի, Տիրնօվայի ճանապարհի վրա կողոպտվեցաւ աւազակներից:

ՍՕՖԻԱ, 23 հոկտեմբերի: Սամբուլով և Մուտկուրով առաջարկեցին Ցանկովին մանել խնամակալութեան մէջ. բայց Ցանկովը հրաժարվեց ընդունելու այդ առաջարկութիւնը, և յայտնեց, որ երկրին կը ծառայի միայն այն ժամանակ, երբ այժմեան խնամակալութիւնը և մինիստրութիւնը հրաժարական կը տան:

ՍՕՖԻԱ, 23 հոկտեմբերի: Արտաքուստ որ և է աշակերութեան բացակայութեան պատճառով, օրից օր սպասում են խնամակալութեան և մինիստրութեան հրաժարվելուն: Վարչայում ապգաբնակութիւնը և բօլգարական զօրքը սիրալիր կերպով են ընդունում ափը իջնող ռուս հպատակներին:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 24 հոկտեմբերի: Պարսկաստանի ռուսաց դեսպան Մէնիկով սենատոր է նշանակված: Գլխաւոր չտաբի ասիական մասի կառավարչի օգնական, փոխ-գնդապետ Պուտիատա նշանակված է զինուորական գործակալ Զինաստանում: Մաքսային տուրքի ենթադրած փոփոխութիւնների մասին տարածված լուրերի պատճառով, ֆինանսների մինիստրութիւնը յայտարարում է որ մտադիր չէ միջնորդել «բայխովի» ասված թէյի վրա նշանակված մաքսը բարձրացնելու մասին:

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ՐՕՍՏՕՎ. (Դօնի վրա): Ա. Տ. Ս. Խմբագրութիւնը ձեզ համար տպեց յայտարարութիւն: Դիմեցէք ուղղակի հետևեալ հասցեով. Черезъ Просковей, гор. св. Крестъ, Попечительству армянскихъ дух. приход. школъ, կամ Куба, Попечительству армянскаго училища.

ԿԱՐՍ. Ս. Տ. Մ. Ձեր խնդիրը աչքի առաջ կունենանք: Ձեր ցանկացած տեղի համար արդէն առաջարկված էր:

ՂԱԶԱԽ. Ց. Ս. Ալիխանով. Ուրախութեամբ, ձեզ կօշարկենք, բայց դուք մոռացել էք ասել թէ առաջ ո՞րտեղ էիք ստանում: Եթէ չը չնչենք հին հասցէն, պէտք է ուրիշն համարները երկու տեղն էլ ուղարկենք: Միչտ պէտք է գրել թէ ո՛ր քաղաքից էք տեղափոխվել: Մեր մատեանում միայն քաղաքներն են գրված այբուբենական ցանկով և ոչ թէ բաժանորդների անունները:

ՇՈՒՇԻ. Լէօ. Ձեր բոլոր յօդուածները միչտ ուրախութեամբ տպում ենք որքան մեզանից կախված է, բայց այս յօդուածը չատ երկար լինելով և խնդիրը չատ խճճված լինելով, այլ ևս չենք ուզում տպագրել: Յօդուածը խմբագրատանն է:

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Մի ՈՒՍՈՒՑԻՉ, որ ունի Свидѣтельство на званіе сельскаго учителя վկայականը, կամենում է հայոց դպրոցներում ՌՈՒՍԱՑ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՊԱՇՏՕՆ ՈՒՆԵՆԱԼ: Հասցէն հարցնել «Մշակի» խմբագրատանը: 1—3

ԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԻ

ՊԱՐՖԻՒՄԵՐԻ

ԲՐՕԿԱՐ ԵԻ ԸՆԿ.

ֆաբրիկայից

Որ արժանացրած է եղել բազմաթիւ մեդալների համաշխարհային ցուցահանդէսներում, կարելի է ստանալ բոլոր ամենալաւ մագազիններում

ՌՈՒՍԱՑ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ 10—12 (շ)

COMPAGNIE DES MESSAGERIES MARITIMES

PAQUEBOTS-POSTE FRANÇAIS.

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

(ՄԵՍԱԺԵՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ)

կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ:

Հինգշաբթի, 30 հոկտեմբերի, ԲԱԹՈՒՄԻՑ դուրս կը գնայ շոգենաւ TIGRE (ՏԻԳՐ) նաւապետ ԲՕՆՆԷՖՈՒԱ (BONNEFOY) դէպի կ. Պոլիս և Զմիւռնիա և յարակցելով եաֆա, Պօրտ-Սայիդ և Ալէքսանդրիա գնացող ընկերութեան շոգենաւերի հետ:

Տեղեկութիւնների մասին պէտք է դիմել ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԳՈՒ պ. պ. ԲՈՒՐԿԱՐԴԻՆ և ԸՆԿ. իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ԳԷՈՐԳ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆՑԻՆ: 3—3

Ա.յս տարուայ օգոստոսի 1-ից բացուեցաւ Թիֆլիսում (Միքայէլեան կամուրջի վրա №№ 2 և 30)

„ՆՈՐ—ԳՐԱՎ ԱՃԱՌԱՆՈՑ“

ԴԱՍԱԿԱՆ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՊԻՏՈՑՔՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՈՎ

«Նոր—Գրավաճառանոցում» վաճառվում են ամեն լեզուներով դասական և ընթերցանելի, անկազմ և կազմած գրքեր (հասարակ կազմ 15 կ. իսկ կաչէ կազմ 30 կ.):

Դասական պիտոյքներ՝ տետրներ, քարէտախտակներ, քարէտէղներ, մատիտներ, գրիչներ, գրչակոթեր, թանաքամաններ և այլն: Տետրները և քարէտախտակները լինում են տողած և անտող: Պատուիրողները մեծութեան և փոքրութեան հետ պէտք է որոշեն գծի տեսակները:

Գրավաճառանոցը ընդունում է ամենայն տեսակ գրքեր՝ կօմիսիայով վաճառելու համար: Ամեն տեսակ լրագրի և յայտարարութիւնների տարագրութիւն (թէ տեղական և թէ Ռուսաստանի), տպագրական և կազմարարական յանձնարարութիւններ և զանազան տեղեկութիւններ գրքերի և դասական պիտոյքների վերաբերութեամբ:

Պատուէրները կատարվում են չատ և ամենայն ճշդութեամբ: Թիֆլիսում տպած գրքերի և դասական պիտոյքների դումարով գնողներին զիջումն է լինում:

Ճանապարհածախսը գնողների վրա է:

Պատասխանի համար պէտք է 7 կօպէկանոց փոստի մարկա ուղարկել:

Օտար քաղաքներից դիմում են. Тифлисъ, «Новая Книжная Торговля», на Михайловскомъ мосту, №№ 29 и 30.

11—15

Ներսիսեան դպրանոցում աւարտած ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ցանկանում է ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ: Պայմանների մասին դիմել „Մշակի“ խմբագրատանը: 1—5

ԿՕՓԷ ՄՕԿԿՕ

Ս. ՍԻՈՒ և ԸՆԿ.

(Ц. 4907) 32—50 (շ)

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ ԿՈՂՄԻՑ ԹՈՒՅԼՏՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑԱԾ

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՄԿՆԴԵՂ

ՄԻՇՈՒՆԱՑ

ՄԵՌ ԵԻ ՓՈՌՐ ՄԿՆԵՐԸ կատարելապէս ոչնչացնելու համար: Արկղիկի գինը 1 ր. 50 կ. Արկղիկի 1/4 արժէ 60 կ.:

Հեղուկ բազլինջների դէմ: Սրուակի գինը, վրձինով միասին 1 րուբլի:

Լու, ցեց, բողոք ոչնչացնելու փոշի: Գլխաւոր պահեստ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ գտնվում էվ. Գրիվնակի դեղատան ապրանքների մագազինում, «Լօնդօն» հիւրանոցի տակ, Զուբալովի տանը: 23—100

ՄԿՆԱՍՊԱՆ ԴԱՐԱՆ: Ամենից լաւ միջոցը մկներից ազատվելու համար է ՄԿՆԱՍՊԱՆ ԴԱՐԱՆ: Մկնասպանը ուտելիքի հետ խառնելով դնել մկների ճանապարհի վրա